

Dolor, record i homenatge al voltant de Joan Fuster

La unanimitat a l'hora de reconèixer la vàlua intel·lectual i la significació política i cultural de Joan Fuster va ser la nota predominant entre les manifestacions que personalitats i amics efectuaren en l'hora de la mort de l'escriptor.

Hores abans de l'enterrament, en acostarse a la porta del domicili de Fuster, Joan Lerma, president de la Generalitat valenciana manifestava: "Sense dubte, era l'escriptor més important de la Comunitat Valenciana i ara sent la tristesa i la consternació de qui perd un gran home". El president va qualificar la vida de l'assagista com "una batalla per recuperar la dignitat i la forma de ser dels valencians".

La tasca de recuperació i formació de la identitat valenciana va ser destacada també per Vicent Soler, vice-president de les Corts valencianes, que va manifestar: "El nostre poble deu a Fuster el fet de poder repensar-se ell mateix amb tota normalitat".

La idea d'un abans i un després de Fuster era recollida per Pere Mayor, secretari general de la Unitat del Poble Valencià: "Per a mi és clar que es parlarà d'un abans i un després de Fuster. Si hagueren triomfat les seues tesis, els valencians seríem molt més del que som. Cal reconèixer que sense ell no existiria el nacionalisme al País Valencià, que també ha impregnat altres partits de l'estat".

La dimensió de Fuster per al conjunt de la cultura catalana era destacada pel conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Joan Guitart. El conseller, que viatjà a Sueca en representació de la Generalitat, indicà: "La mort de Fuster és una desgràcia, encara més gran, perquè ha mort en un moment en què es trobava en plenitud de facultats mentals. Havia esdevingut un símbol per a tots els que compartim una mateixa llengua i una mateixa cultura. Estic convençut que els valencians ho senten especialment però també ho sentim els que vivim al Principat". Guitart reforçava així les paraules del president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol que, en assabentar-se de la mort de Joan Fuster, declarà: "Era un punt de referència obligat per analitzar la cultura comuna dels que parlem català". La demanda des de Mallorca, feta pel PSM, d'un reconeixement de la seua figura, completava el significat de les seues paraules.

Fuster com a referència, Fuster com a fi-

La idea de continuar el camí obert per Fuster, constant en les opinions d'amics i personalitats.

RAFA GIL

ta ineludible de la cultura catalana. La idea recorria el carrer de Sant Josep de Sueca on els amics anaven acostant-se a verificar la tragèdia. Raimon, Andreu Alfaro, Vicent Ventura, declinaven suaument l'oferta de càmeres i gravadores i tancaven amb força els ulls. Enric Valor, premi de les lletres valencianes i catalanes, com el difunt, insistia en la importància de la figura que desapareixia: "Nosaltres pensem, com pensava el meu amic i professor Sanchis Guarner, que era la ment més lúcida i més important que el País Valencià ha donat en molts segles. La seua figura farà falta, moltíssima falta, i trobarem a faltar l'autoritat que li donava la seua obra". L'escriptor finalitzava les seues declaracions amb una decidida voluntat de continuar la tasca de Fuster: "Ara que ell no pot, tots els que quedem tractarem de donar suport al que ell va encetar".

Cotinuitat. Després de Joan Fuster, la influència de la seua obra en tota una generació. "Fuster no és només ell, sinó també la seua escola", apuntava Josep Guia, líder de Catalunya Lliure. També Albert Taberner, portaveu d'Esquerra Unida a les Corts Valencianes, parlava del futur: "Fuster encara tenia moltes coses a dir. De tota manera, la seua mort ha de servir per encoratjar una tasca crítica i de comprensió sobre la seua obra que no es pot deixar de banda".

El record de l'obra i de la personalitat de Joan fuster es barrejava amb la idea de la

necessària continuïtat del seu pensament. Ramon Bastardes, gerent d'edicions 62, recordava l'edició de *Nosaltres els valencians*, el primer llibre de la casa, "on es deien coses que ningú era capaç de dir en aquells moments". Enric Solà, especialista en dret civil valencià feia referència a la constant crítica que acompanyava sempre a Fuster: "Era especialista a tombar allò que havíem fet i a exigir-nos amb tendresa que ho milloràrem", l'ex-conseller Rafael Blasco parlava del dolor "que s'apodera de tots el que el coneguèrem". El dolor trencava la veu de Cebrià Ciscar, després de manifestar que l'escriptor de Sueca "treballà seriosament i rigorosament i, independentment de les polèmiques, practicà sempre la tolerància que altres no practicaren amb ell". Per la seua banda, Antoni Ferrando, director del departament de català de la Universitat de València, on Fuster era professor, indicava la qualitat "inimitable i insubstituïble d'una figura cabdal per a la nostra cultura amb una influència encara present".

A les dues del migdia es va tancar al cementiri de Sueca la tomba de Joan Fuster. El president de la Generalitat valenciana, Joan Lerma, hores abans havia assumit un compromís: "Retre homenatge continu a un escriptor, l'obra del qual ha de ser difosa, i nosaltres farem tot el possible per tal que tot el poble valencià la reconega en la seua importància i la seua significació".

J. Sebastià